

САМООБРАЗОВАНИЕТО - ДЪЛГЪ НА МЛАДЕЖЪТ

Нашето основно училище дава основните познания и сръчности на младите — утрешните граждани. То е предверието през което се отива към знанието, изкуството, науката. Но нуждите на днешното време, големото усложнение на живота, сж отдавна изпреварили училището и то въ много отношения е изостанало назад, откъснало се е от живота, не задоволява вече неговите практически изисквания.

При това, според данните от преброяването през 1934 г., населението ни се разпределя по образование така: 36% сж съ незавършено първоначално образование, 10% — съ незавършено прогимназиално, 4.5% — съ завършено прогимназиално, 2.8% — съ незавършено сръдно, и едвамъ 1.8% сж съ завършено сръдно образование, 0.4% — съ незавършено висше, 0.5% — съ завършено висше образование. Всичко „грамотни“ сж 56% и 44% — съвсем неграмотни. Ако извадимъ отъ „грамотните“ всички ходили на училище — до незавършилите прогимназиално образование, които правятъ 46% и повече, отъ които нѣколко години само следъ напускане училището изпадатъ, поради различни причини, въ така наречената „вторична неграмотност“, то истински грамотните оставатъ само 10%, отъ които едвамъ 2.7% сж съ сръдно, полувисше и висше образование. Ето каква печална е картината на нашата грамотност и образованост.

Отъ всичко това не произтича ли наложително необходимостта отъ попълване, задълбочаване и разширяване образованието на всички ония младежи и възрастни, които не сж имали

тели. Достатъчно е да споменемъ интересния фактъ съ Климентъ Охридски, който е ималъ 3500 ученика, по 350 на областъ, за да не се спираме на показанията на големите възрожденци: Каравеловъ, Беронъ, Богоровъ, Славейковъ, Дриновъ и особено на Ботева, отъ които се вижда, че всички сж стороници не на суха, безжизнена книжовност, чужда на трепетите и нуждите на народа книжовна култура.

Следващъ особенъ белегъ на книжовната ни култура и на дейността на творците на сжщата е силно подчертанъ стремежъ къмъ сближение и културно сътрудничество на базата на равноправието съ останалите народи и особено съ балканските. Този стремежъ е подчертанъ още въ проповѣдите на Кирила и Методи въ Моравско и борбите на възрождането.

възможността и частите да получатъ такова въ училищата? Това е необходимо, не само лична, но и обществена, държавна. Потрѣбни ли сж повече доводи днесъ, за да се доказва, че на работника, земеделеца, занаятчията, служачия, чиновника и др. сж нуждни повече знания, по-високо образование, за да стане труда имъ по-производителенъ и по-висококачественъ.

Самообразованието може да изиграе голѣма роля въ борбата съ неграмотността и особено за повишаване на елементарната грамотност давана отъ прогимназията и гимназията. Това важи още повече днесъ, когато къмъ българската култура и писменостъ се приобщаватъ стотици хиляди души. Самообразованието е било яко оръжие въ борбата за успѣване и утвърждаване на много и много велики откриватели, мислители, писатели и учени. Историята на културата е изпълнена съ много и хубави примѣри за това. Французинътъ Жоз. Моние — отъ беденъ цѣлтаръ става откривателъ на желязобетона; американските братя Райтъ — отъ занаятчии, производители на велосипеди, ставатъ конструктори на безмоторни летала, а после на първия моторенъ самолетъ; Сам. Морзъ — отъ художникъ става физикъ и откривателъ на телеграфа; Том. Едисонъ — отъ вестникопродавецъ, ж.-п. прислужникъ, печатаръ, става „цѣла фабрика за изобретения“ (електрична лампа, фонографъ, микрофонъ, кинематографъ и др.). Интересни примѣри ни даватъ и трима руси: Ломоносовъ — синъ на рибаръ, който е трѣбвало да измине пешъ хиляди версти, за да стигне да се учи въ Москва, става професоръ по химия и минералогия, крупенъ ученъ и писателъ. „Баща на новата руска литература“ — Максимъ Горки — ходилъ само 5 месеци на училище, общарески чиракъ, готвачъ, ж.-п. пазачъ, хлябарески работникъ, скитникъ (пропътувалъ хиляди километра пеша), на 24 година почва да пише, на 34 година (1902 г.) избранъ за академикъ (неутвърденъ) и въ 1928 г. окончателно вече приетъ въ академията, се издига „патриархъ на най-новата руска литература“; Мичуринъ — отъ станционенъ надзирателъ става градинарь-овощаръ и се издига до положението на най-големъ плодоевъдъ и растениевъдъ, отъ когото се учатъ после академици... Хубави примѣри ни дава и нашата великава предосвободителна епоха. Като изключимъ Каравеловъ, Раковски и нѣкои други наши дейци отъ тази епоха, другите сж съ малко, недостатъчно образование. Но това порѣчили ли на В. Левски да бѣде незабвения организаторъ на нашите революционни

комитети и апостолъ на свободата; дѣдо Петко Славейковъ — да се изне като единъ отъ най-големите просвѣтителни, а следъ освобождени — като общественикъ и политикъ; Ив. Вазовъ — да усвои нѣкои чуждини и заеме достойно и неоспоримѣстото на „патриархъ на новата литература“...

Тия примѣри и много още други кива ни показватъ до къде може се достигне съ самообразование трудъ... много трудъ. Тя ни поватъ, че въ реалния, практическия вътъ човекъ може да намѣри второ замѣнимо училище, да се подготви него тъй, че да успѣе да се изкачи до върховете на науката, изкуството, културата...

За нашите младежи е щастие днесъ иматъ извънъ училището и едно школо-читалище, това училще за възрастните, където се устр курсове, четения, вечеринки, където има библиотека, въ които сж натрупани опита, знанията и нитѣ богатства на миналото. Младежъ може още, участва въ своите кооперативни, спортни, жателни и културно-просвѣтни зации, да се учи, самообразова питава, та да стане утре достойна на старото поколение.

Въ училището и извънъ него дежътъ трѣбва да си изработи правиленъ наученъ съгледъ на мислене и действие, който въведе сигурно до точни и върнни на действителността и до рни действия.

Въ училищата и живота мта не трѣбва никога да се задо съ книжните, откъслечни и повни знания, а да култивира у една непресатина жажда къмъ повече знания, да подѣржа единимъ духовенъ гладъ. Това е и мотото условие, щото младежътъ и духовно, да върви отъ успѣхъ успѣхъ — личенъ, професиона, народенъ. Тогава младежътъ и ствува, че живѣе единъ пълески културенъ животъ.

П.

ЛИТЕРАТУРЕНЪ КРИ

содмичникъ за изкуство, и култура

Редакторъ: З. П. Т.